

УДК 340.1

Тарас Гарасимів

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії, історії та філософії права,
заступник директора з наукової та міжнародної діяльності
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”,
Garasumiv_@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4627-4774>

ДО ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ ДИСКУРС

<http://doi.org/10.23939/law2021.30.043>

© Гарасимів Т., 2021

Розкрито теоретико-правовий дискурс адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу. Сутність адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу полягає в тому, що: по-перше, Україна як незалежна суверенна держава зобов'язалася вжити всі необхідні заходи для того, щоб поступово привести українське законодавство у відповідність до законодавства Європейського Співтовариства; по-друге, Україна, згідно із Конституцією, є соціальною державою, втім, все ще не стала такою у практичній площині, тому українське соціальне законодавство потребує системного вдосконалення; по-третє, право Європейського Союзу – “*acquis communautaire*” є загальнообов'язковим для всіх держав-членів, тому узгодження національних законодавств із його положеннями є однією із основних вимог до потенційних членів Європейського Союзу; по-четверте, Україна регулярно здійснює вдосконалення соціального законодавства, зокрема й під впливом європейських принципів й стандартів; по-п'яте, окрім визначених положень, адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу, передусім, передбачає забезпечення його неухильного дотримання. Отже, сукупність означених положень й становить сутність адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу. Нехтування Україною будь-якого з них фактично унеможливило розвиток євроінтеграційного курсу держави.

Дослідження цього показує, що адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу є довготривалим та багатоетапним процесом. Необхідність в її надтерміновій реалізації зумовлена як недосконалістю чинного українського законодавства, так і зобов'язаннями, які взяла Україна. Водночас ігнорування адаптації матиме доволі негативні наслідки, позаяк без цього процесу вступ України до Європейського Союзу є неможливим.

Ключові слова: соціальне законодавство; адаптація законодавства; законодавство Європейського Союзу; соціальний захист; соціальне забезпечення; європейські соціальні стандарти; соціальні права; соціальна політика; Європейський Союз.

Постановка проблеми. Понад чверть століття тому була укладена Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами, яка визначила пріоритетні сфери адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, серед них, зокрема, і забезпечення прав людини та адаптацію соціальної політики України до стандартів ЄС. Соціальна сфера завжди була й нині залишається однією із визначальних, позаяк упродовж тридцяти років незалежності України законотворцю так і не вдалося досягти належного рівня імплементації європейських принципів й стандартів у національне законодавство, передусім у соціальне. Сама сфера соціального забезпечення громадян і дотепер характеризується недосконалістю та цілою низкою проблем, попри задекларовані принципи та ухвалені рішення.

Європейська спільнота, частиною якої вважає себе Україна, визнає пріоритетними, фундаментальними в своїй діяльності права людини, їх захист, цінність людського життя та здоров'я, задоволення соціально-економічних потреб соціуму. Відтак нині перед Україною постає глобальний виклик, пов'язаний із необхідністю системного реформування соціальної сфери відповідно до європейських правових принципів та стандартів. Основними складовими адаптації є не тільки нормативна основа, а й суб'єкти, правові засоби, способи реалізації, належна теоретична основа, оскільки правова інтеграція передбачає й певну універсалізацію мови права. Поняття мають смислове навантаження, тому дослідження сутності адаптації українського соціального законодавства до законодавства ЄС є де-факто основою формування праворозуміння цього феномену, а також одним із інструментів гармонізації національного законодавства та законодавства ЄС.

Аналіз дослідження проблеми. Проблеми адаптації українського соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу досліджували такі вчені: В. Андрійв, В. Багрій, В. Бестачастний, Н. Болотіна, С. Вавженчук, Н. Вапнярчук, Т. Вахонєва, В. Венедіктов, В. Волинець, О. Ганечко, Н. Гетьманцева, Т. Грек, Л. Грузінова, О. Губська, В. Журавель, Т. Занфірова, Т. Кагановська, М. Капінус, Я. Ковтонюк, Т. Кошова, Д. Кулик, О. Кучма, Б. Лазарєв, В. Мацюк, К. Мельник, Н. Мельничук, О. Москаленко, О. Обушенко, В. Павліченко, О. Панасюк, П. Пилипенко, С. Прилипко, В. Прокопенко, О. Разіна, І. Сахарук, Д. Сіроха, Л. Сіньова, С. Синчук, А. Солонар, О. Тищенко, Г. Чанишева, І. Чорнобиль, М. Шумило, В. Щербина, О. Ярошенко та інші. Попри велику кількість наукових праць, враховуючи нові зміни до чинного українського соціального законодавства, можемо стверджувати про відсутність у вітчизняній правничій науці комплексного дослідження сутності адаптації українського соціального законодавства до законодавства ЄС.

Мета статті – розкрити теоретико-правовий дискурс адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Актуальність дослідження цієї проблематики посилюється тим, що, попри значну кількість вітчизняних наукових розвідок щодо адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів, поза належною увагою залишається соціальне законодавство. Окрім того, недостатньо розроблені підходи до дефініції поняття “адаптація соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, визначення його змісту на доктринальному рівні. Відтак, це спричиняє невизначеність, неправильне розуміння сутності процесу адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу загалом, а також певну недооцінку понятійно-категоріального значення у контексті інтеграції.

Після проголошення Україною незалежності фактично одразу було розпочато адаптацію українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Адаптація українського законодавства є рівномірно спланованим процесом, що передбачає декілька етапів проходження, на кожному з яких необхідно досягти певного ступеня гармонізації із законодавством Європейського Союзу. У цьому й проявляється досягнення відповідності правової системи України “acquis

communautaire” із урахуванням критеріїв та стандартів, які Європейський Союз передбачає для держав, що мають намір бути його членами. Так, “acquis communautaire” (acquis) є правовою системою Європейського Союзу, що охоплює акти законодавства Європейського Союзу (втім, не обмежується ними), прийняті у межах Європейського співтовариства, співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ та спільної зовнішньої політики та політики безпеки [1]. Відтак, адаптація законодавства – це процес увідповіднення українського законодавства (законів, інших нормативно-правових актів) до “acquis communautaire”.

У цьому контексті можемо окреслити мету адаптації – досягнення максимальної відповідності правової системи України до правової системи Європейського Союзу, з урахуванням усіх критеріїв, які Європейський Союз передбачає для держав, що мають намір бути його членами.

Звісно, потрібно враховувати, що ст. 46 Основного Закону України декларує право громадян на соціальний захист, який передбачає право на забезпечення їх у випадку втрати годувальника, на старість, безробіття із незалежних від них обставин, повної, часткової чи тимчасової втрати працездатності та в інших випадках, визначених законом, що є невід’ємним правом людини й займає одну із визначальних позицій в її щоденному житті [2]. З метою його належного забезпечення держава зобов’язана створити всі необхідні умови, зокрема і вдосконалювати правове регулювання у цій справі, приміром, адаптуючи українське законодавство до законодавства Європейського Союзу, а також максимально сприяти підвищенню ефективності управління всіх сфер суспільного життя, передусім у сфері соціальної політики та безпеки.

Науковці Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України зазначають, що чинна система соціального захисту в Україні відзначається ганджами, характерними для бідних країн із соціалістичною доктриною: влада надає соціальну допомогу надто широкому колу громадян, що далеко виходить поза межі її фінансової спроможності, а самі виплати (чи у зв’язку зі страховими подіями, чи як соціальна допомога) вкрай низькі й не запобігають бідності. Високе співвідношення різних трансфертних виплат із заробітною платою протидіє спрямованості суспільства на активну економічну діяльність та провокує утриманські настрої в ньому [3, с. 8].

Проблеми пов’язані зі старим механізмом соціального захисту населення в державі, передусім, одночасним застосуванням радянських і сучасних методів управління. На жаль, від часу проголошення незалежності наша держава так і не змогла повністю перейти до сучасних європейських методів управління. Також до цих проблем необхідно зарахувати політичну та економічну кризу, війну на Сході України, що створили значні матеріальні труднощі для забезпечення системи соціального захисту.

Нині проблема впровадження міжнародних стандартів, європейських принципів набула неабиякого значення для України у практичній законодавчій площині, зокрема, для підготовки проєкту нового Трудового кодексу України, що має відповідати загальноновизнаним міжнародною спільнотою правам та принципам у сфері праці, передусім, конвенціям і рекомендаціям Міжнародної організації праці, а також розроблення програм економічного та соціального розвитку нашої держави, що неодмінно сприятиме певному вирішенню вищезначених проблем.

Як відзначає дослідниця Н. Болотіна, проблема стандартизації соціальних прав у юридичній площині передбачає нагальне завдання компетентних державних органів прийняти нормативно-правові акти різного рівня, в яких встановлюватимуться якісні та кількісні показники щодо належного забезпечення соціальних прав людини та громадянина [4, с. 166].

Слушно зауважує у своєму дослідженні М. Шумило, що основною проблемою є те, що упровадження міжнародних стандартів у сферу соціального захисту, навіть за умов їх ратифікації, імплементації, не дає гарантії їх дотримання, позаяк відсутній належний механізм моніторингу й відповідальності держави за недотримання положень міжнародних актів [5, с. 243]. Ми підтримуємо таку позицію автора, адже відсутність дієвого механізму нагляду та контролю за дотриманням міжнародних актів дає змогу суб’єктам цих відносин зловживати правом. Саме питання впровадження європейських стандартів у національне законодавство, як показує українська дійсність, залишається доволі гострим.

Іншою проблемою адаптації українського законодавства щодо соціального захисту до законодавства Європейського Союзу є необхідність ратифікації окремих конвенцій Міжнародної організації праці, які, власне, належно регулюють практично всі питання у сфері соціального забезпечення. Європейські стандарти у сфері соціального захисту окреслені у таких документах, як: Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення, ухвалена 28 червня 1952 р.; Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу, прийнята 11 грудня 1953 р.; Європейська конвенція про соціальне забезпечення, затверджена 14 грудня 1972 р.; Європейська соціальна хартія; Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу та в інших. Зауважимо, що окремі з цих документів Україна не ратифікувала або ратифікувала лише частково.

Значною проблемою є також те, що відповідність українського законодавства в частині мінімальних норм соціального забезпечення відповідності нормам Конвенції про мінімальні норми соціального забезпечення та інших конвенцій Міжнародної організації праці, а також Європейському кодексу соціального забезпечення суперечлива, тому необхідне негайне внесення змін.

Наша держава чомусь доволі скептично ставиться до вимог міжнародних договорів й угод. Підтвердженням цього є те, що згідно із положеннями Європейської соціальної хартії (переглянутої) Україна зобов'язалася перед Європейським Союзом внести належні зміни до національного законодавства та створити відповідну правову основу для ефективного проведення реформ у соціальній сфері. Окрім того, під час ратифікації Україна визначала, які саме пункти Хартії вона вибирає, відтак має звітувати окремо за кожним таким пунктом Європейському комітету із соціальних прав щодо виконання своїх зобов'язань.

До того ж під час ратифікації Хартії Європейський комітет із соціальних прав у своїх висновках вказував на певні недоліки в українському законодавстві щодо невідповідності положенням Хартії [6]. Втім, Україна дотепер не врахувала висловлені зауваження, крім того, у зв'язку із переглядом Хартії, інші положення національного законодавства також не відповідають їй.

Отже, в умовах інтеграції України у європейський правовий, політичний та економічний простір нагальним є реформування соціальної системи, що передбачає страхування, пенсійне забезпечення, охорону праці, зайнятість населення та інші галузі соціальної політики, а відтак зумовлює необхідність звернути особливу увагу на кожен із названих суспільних сфер зокрема. Разом з тим, кожна сфера потребує належних змін із урахуванням правових європейських стандартів, тлумачення окремих положень уповноваженими органами ЄС та позитивної міжнародної практики. У цьому аспекті адаптація є визначальним процесом приведення нормативно-правових актів, що регулюють сферу соціального захисту, у відповідність до законодавства Європейського Союзу.

Проблеми адаптації українського законодавства у сфері соціального захисту до законодавства Європейського Союзу зумовлені низкою причин, елімінація яких, безперечно, сприятиме удосконаленню механізму взаємодії України з Європейським Союзом. Сьогодні сфера соціального захисту є, по суті, головною складовою цього механізму, позаяк визнається однією із визначальних пріоритетів й глобальних цілей в Україні та покладена в основу Програми дій сталого розвитку до 2030 р.

Розгляд відповідної наукової літератури дає підстави для висновку що соціальне законодавство являє собою сукупність правових норм, які урегульовують пенсійне забезпечення, страхування, діяльність осіб, що перебувають у трудових відносинах, правовідносини матеріального забезпечення, соціального утримання осіб з особливими потребами, обслуговування та надання медичної допомоги, коштом спеціально створених фінансових джерел для осіб, які зазнали соціального ризику, в результаті якого втратили здоров'я чи засоби для існування, а відтак не можуть матеріально забезпечувати себе та своїх утриманців [7, с. 377].

У "Концепції Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС" (№ 228-IV), ухваленій 21 листопада 2002 р. [48], та Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства ЄС [8] соціальні зміни визначено одними із пріоритетних у процесі імплементації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Зважаючи на вищезазначене, а також беручи до уваги те, що нині у правовій доктрині дефініція “адаптація соціального законодавства України до законодавства ЄС” не має чіткого визначення, пропонуємо її розуміти як процес тривалого, поетапного, узгодженого із законодавством ЄС внесення змін до чинних нормативно-правових актів соціального законодавства України та необхідності прийняття й впровадження нових, які врегульовують діяльність осіб, що перебувають у трудових відносинах, а також осіб, які зазнали соціального ризику, в результаті якого втратили здоров’я чи засоби для існування, а відтак не можуть матеріально забезпечувати себе та своїх утриманців, на основі законодавства ЄС та забезпечення його неухильного дотримання. Результатом цього процесу є наближення української системи соціального законодавства до стандартів й критеріїв сучасної європейської системи, що визначені у чинному законодавстві Європейського Союзу та країн-членів ЄС, а відтак висувуються до держав, що мають намір бути його членами.

Сьогодні пріоритетним напрямом діяльності нашої держави є адаптація українського законодавства до законодавства ЄС, у цьому державному курсі соціальна сфера є однією із ключових. Правова система Європейського Союзу подає взірць побудови якісної системи соціального захисту й забезпечення громадян. У сучасних складних обставинах розвитку України (коли назріла політична та економічна криза, ведеться війна на Сході України, зростає кількість категорій осіб, що справді потребують допомоги держави та соціального захисту), адаптація українського соціального законодавства до законодавства ЄС стає надтерміновим напрямом з-поміж інших.

Розглядаючи українське законодавство, ухвалюване від проголошення незалежності України, яке торкалося його адаптації до законодавства ЄС, можна висновувати, що у кожній із сфер його регулювання значну увагу приділяли соціальним питанням. Приміром, у ст. 25 “Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими співтовариствами та їх державами-членами”, ухваленої 14 червня 1994 р. [9], визначено обов’язок сторін прийняти, додержуючись умов й порядку, що характерні для кожної держави-члена, положення про координацію системи соціального забезпечення робітників, що мають українське громадянство, проте на законних підставах працюють на території держави-члена. Згідно зі ст. 51 цієї ж Угоди, Україна зобов’язалася вжити всі необхідні заходи для того, щоб поступово привести українське законодавство у відповідність до законодавства Співтовариства.

Отже, адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу є не лише бажанням нашої держави, але і її обов’язком, який вона взяла на себе в обмін на різні гарантії співпраці. Пізніше, прийнявши Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу [52], Україна зобов’язалася реформувати системи охорони праці, здоров’я, страхування, політики зайнятості, пенсійного забезпечення та інших галузей соціальної політики відповідно до принципів і стандартів Європейського Союзу та впевнено рухатися до загальноєвропейського рівня соціального забезпечення й захисту населення. Згодом Україна ухвалила й низку інших договорів, угод і програмних документів, окремі з них ми вже згадували.

Внаслідок цих процесів адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу набула особливостей системного явища у правотворчій діяльності держави. В Україні було прийнято з урахуванням європейських стандартів низку нових за змістом нормативно-правових актів (зокрема, Конституцію України), внесено певні зміни до вже чинних. Цей процес триває й дотепер. Наш законодавець запозичує норми європейського права, зважаючи на зобов’язання, які взяла держава, та вибраний курс євроінтеграції, а тому соціальна сфера потребує негайного удосконалення правового регулювання, і право Європейського Союзу в цій сфері є вдалим зразком.

Отже, із вищенаведеного можна висновувати, що сутність адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу полягає в тому, що: по-перше, Україна як незалежна суверенна держава зобов’язалася вжити всі необхідні заходи для того, щоб поступово привести українське законодавство у відповідність до законодавства Європейського Співтова-

риства; по-друге, Україна, згідно із Конституцією, є соціальною державою, хоч все ще не стала такою у практичній площині, тому українське соціальне законодавство потребує системного вдосконалення; по-третє, право Європейського Союзу – “*acquis communautaire*” є загальнообов’язковим для всіх держав-членів, тому узгодження національних законодавств із його положеннями є однією із основних вимог до потенційних членів Європейського Союзу; по-четверте, Україна регулярно зудосконалює соціальне законодавство, зокрема й під впливом європейських принципів й стандартів; по-п’яте, окрім визначених положень, адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу, передусім, передбачає забезпечення його неухильного дотримання. Отже, сукупність означених положень й становить сутність адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу. Нехтування Україною будь-якого з них фактично унеможливує розвиток євроінтеграційного курсу держави.

Висновки. Узагальнюючи дослідження поняття й сутності адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу, можна висновувати, що теоретичний напрям вивчення цього інституту сьогодні недостатньо розроблений. Вітчизняні вчені здебільшого звертають увагу на різні процесуальні питання, що пов’язані із процесом адаптації законодавства, не звертаючи належної уваги на питання дефініції понять та їх сутності. Також зауважимо, що нині загальна кількість наукових розвідок адаптації українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу невелика, відтак у цьому напрямі простежуються численні теоретичні прогалини.

Отже, дослідивши це питання, ми встановили, що адаптація українського соціального законодавства до законодавства Європейського Союзу є довготривалим та багатоетапним процесом. Необхідність в її надтерміновій реалізації зумовлена як недосконалістю чинного українського законодавства, так і зобов’язаннями, які взяла Україна. Водночас ігнорування адаптації матиме доволі негативні наслідки, позаяк без цього процесу вступ України до Європейського Союзу є неможливим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1629-IV. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 23.03.2021).
2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), (1996). № 30. Ст. 141. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.03.2021).
3. Соціальний захист населення України (2009): монографія авт. кол.: І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. Ф. Новікова та ін.; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К.: НАДУ, 184 с.
4. Болотіна Н. Б. (2008). Право соціального захисту України: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 663 с.
5. Шумило М. М. (2012). Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту. *Університетські наукові записки*. № 3 (43). С. 243–249.
6. December 2010. European Social Charter (revised). European Committee of Social Rights. Conclusions 2010 (UKRAINE). Articles 2, 4, 5, 6, 21, 22, 26, 28 and 29 of the Revised Charter. URL: <http://coe.int/socialcharter> (дата звернення: 23.03.2021).
7. Болотіна Н. Б. (2000). Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. *Право України*. № 4. С. 37–39.
8. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 р. № 228-IV. *Офіційний вісник України*. 2002. № 50. Ст. 2233. *База даних “Законодавство України” / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.03.2021).
9. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Міжнародний документ від 14.06.1994 р. *Офіційний вісник України* від 29.06.2006. № 24.

С. 203. Стаття 1794. Код акта 36581/2006. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 23.03.2021).

REFERENCES

1. *Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu* [On the National Program of Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union]: Zakon Ukrainy vid 18 berez. 2004 r. No. 1629-IV. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (data zvernennia: 23.03.2021).
2. *Konstytutsiia Ukrainy* [The Constitution of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), (1996). No. 30. St. 141. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 23.03.2021).
3. *Sotsialnyi zakhyst naseleння Ukrainy* [Social protection of the population of Ukraine] (2009): monohrafiia avt. kol.: I. F. Hnybidenko, M. V. Kravchenko, O. F. Novikova ta in.; za red. V. M. Vakulenko, M. K. Orlatoho. K.: NADU. 184 p.
4. Bolotina N. B. (2008). *Pravo sotsialnoho zakhystu Ukrainy* [The right of social protection of Ukraine]: navch. posib. 2-he vyd., pererob. i dopov. K.: Znannia. 663 p.
5. Shumylo M. M. (2012). *Mizhnarodni standarty v sferi sotsialnoho zakhystu* [International standards in the field of social protection]. Universytetski naukovi zapysky. No. 3 (43). P. 243–249.
6. *December 2010. European Social Charter (revised). European Committee of Social Rights* [December 6, 2010. European Social Charter (revised). European Committee of Social Rights]. Conclusions 2010 (UKRAINE). Articles 2, 4, 5, 6, 21, 22, 26, 28 and 29 of the Revised Charter. URL: <http://coe.int/socialcharter> (data zvernennia: 23.03.2021).
7. Bolotina N. B. (2000). *Pravo liudyny na sotsialne zabezpechennia v Ukraini: problema terminiv i poniat* [The human right to social security in Ukraine: the problem of terms and concepts]. Pravo Ukrainy. No. 4. P. 37–39.
8. *Pro Kontseptsiiu Zahalnodержavnoi prohramy adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu* [On the Concept of the National Program of Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union]. Zakon Ukrainy vid 21.11.2002 r. No. 228-IV. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2002. No. 50. P. 2233. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 23.03.2021).
9. *Uhoda pro partnerstvo i spivrobotnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy: Mizhnarodnyi dokument vid 14.06.1994 r* [Partnership and Cooperation Agreement between Ukraine and the European Communities and their Member States: International document of 14.06.1994]. Ofitsiyni visnyk Ukrainy vid 29.06.2006. No. 24. P. 203. Statia 1794. Kod акта 36581/2006. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (data zvernennia: 23.03.2021).

Дата надходження: 14.04.2021 р.

Taras Harasymiv

Institute law, psychology and innovative education
Lviv Polytechnic National University
Department of Theory, History and Philosophy of Law
Sc. D., Prof.

TO THE PROBLEM OF ADAPTATION OF UKRAINIAN SOCIAL LEGISLATION TO THE LEGISLATION OF THE EUROPEAN UNION: THEORETICAL AND LEGAL DISCOURSE

The article reveals the theoretical and legal discourse of adaptation of Ukrainian social legislation to the legislation of the European Union. The essence of the adaptation of Ukrainian social legislation to the legislation of the European Union is as follows: first, Ukraine, as an independent sovereign state, has undertaken to take all necessary measures to gradually bring Ukrainian legislation into line with European Community law; secondly, Ukraine, according to the Constitution, is a welfare state, however, it has not yet become such in practical terms, so Ukrainian social legislation needs to be systematically improved; thirdly, the law of the European Union – the “*acquis communautaire*” is mandatory for all Member States, so bringing national legislation in line with its provisions is one of the main

requirements for potential members of the European Union; fourth, Ukraine regularly improves social legislation, in particular under the influence of European principles and standards; fifthly, in addition to certain provisions, the adaptation of Ukrainian social legislation to the legislation of the European Union, first of all, provides for its strict observance. Thus, the set of these provisions is the essence of the adaptation of Ukrainian social legislation to the legislation of the European Union. Ukraine's neglect of any of them actually makes it impossible for the state to develop its European integration course.

In the process of researching this issue, we found that the adaptation of Ukrainian social legislation to the legislation of the European Union is a long and multi-stage process. The need for its urgent implementation is due to the imperfection of the current Ukrainian legislation, as well as Ukraine's commitments. At the same time, ignoring adaptation will have quite negative consequences, as without this process Ukraine's accession to the European Union is impossible.

Key words: social legislation; adaptation of legislation; European Union legislation; social protection; social security; European social standards; social rights; social policy; European Union.